

Inn á gólvið í 35 listarheim

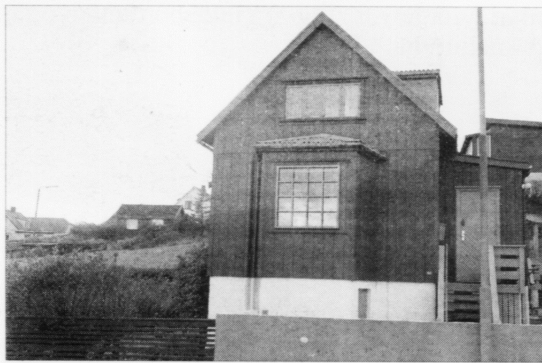
LIST. Listafólkini geva tjóðunum ein samleika gjøgnum sína list. Heim teirra eru eisini ein lýsing av teirri tíðini, tey hava livað, og av hvørjari stætt tey hava verið. Í bókini "Nordiske Kunstnerhjem" stækka vit inn á gólvið hjá 35 kendum norðurlenskum listafólkum. Millum hesi er okkara egni William Heinesen. Rithøvundurinn Finn Jor sigur, at bókin prógvar, at tey norrønu londini hava nógv felags, sjálvt um tann politiska myndin í dag tykist at royna at oyðileggja hendan arvin

Jógvan Hugo Gardar, Oslo

Tá vit koma inn í eitt nýtt heim, so hyggja vit eftir hvussu tað sær út — møblarnir, myndirnar á bróstinum og bøkurnar. Hetta gera vit ikki bert tí, vit eru forvitin og vilja vita, hvussu fólk búgva. Bygðin, húsini, litirnir og tað sum er inni í húsunum, fortelur okkum, hvør sum býr har. Soleiðis er tað sjálvandi eisini við okkara listafólkum.

- Øll lond hava onkran, sum gevur tjóðini ein samleika, og her eru listafólk oftani tey, sum skara framúr, sigur Finn Jor. Hann hevur havt høvuðs-ábyrgdina av bókini "Nordiske kunstnerhjem", sum kom út hósdagin á donskum. Sosialurin hitti Finn Jor í heiminum hjá norska myndahøggaranum Gustav Vigeland í Oslo.

Finn Jor sigur, at tað ikki kemst uttanum, at norðmenn kenna seg aftur í Peer Gynt, at eitt av lógnum á Finlandia hjá Sibelius er "óalmennur" finskur tjóðsangur, og at H.C. Andersen og hansara ævintýr eru Danmark og danir, sum vit siggja danir, og sum teir sjálvir siggja seg.

Húsin hjá William Heinesen.

Fyri føroyingar er eingin ivi um, at lýsingarnar hjá William Heinesen av føroyingum og føroyska umhvørvinum eru meir beinraknar enn nógv av okkum dárar.

Heimið stóran týðning

Finn Jor sigur, at heimið hevur stóran týðning fyri okkum, sum búgva her norðuri.

-Tann langi, kaldi og myrki veturin ger, at heimið hevur

Mynd: Jens Kristian Vang

meir at siga fyri okkum enn fyri fólk sum búgva í heitari og ljósari londum. Tí eru vit eisini upptikin av at gera nógv burtúrur heiminum. Heimið er ikki bert eitt stað, har vit sova ella eitt vindskjól. Vit eru har helmingin av lívinum, vit gera tað til okkara, ein part av sjálvum lívinum; tí er tað ikki so løgið, at vit hava varðveitt so nógv av heiminum hjá okkara listafólkum, meinar Finn Jor, ið hevur arbeitt sum mentanarblaðmaður millum annað í Aftenposten.

Í "Nordiske kunstnerhjem" kaga vit inn í heimið hjá 35 norðurlenskum listafólkum.

báðum londunum er tann norðurlenska listapalettin fullkomin, metir Finn Jor, og fortelur um fyrstu og einastu ferð, tey eysturnorðurlensku londini hava verið savnaði. Hetta hendi í München í 1877, tá tað skandinaviska listafelagið varð sett á stovn. Flestu kendu norðurlensku listafólkini vóru á staðnum. Semjan var so stór um, at tey norrønu fólkaslagini vóru av sama slag, at ein stjórn var skipað við forseta og ráðharrum — og eini andstöðu.

- Skandinavismen vann ongantíð fram politisk, men kom alíkvæl at hava stóran týðning fyri okkara mentanarligu ættarbondum. Hon prógvaði, at vit hava felags ættarbond, men tíverri er tann norrøna kenslan í dag við at hvørva nógvastaðni, og í staðin eru tað tær stóru fyrirkomur, sum stýra, og so hava vit fingið euro. Tað norrøna hvørur í baksýninum og norðanlondini vera limað frá hvør øðrum.

Finn Jor vónar, at "Nordiske kunstnerhjem" kann vera við til at vísa okkum á okkara felags arv, og at tað norrøna aftur fær betri pláss í okkara gerandisdegi.

- Arbeiðið við bókini hevur prógvað fyri okkum, sum hava gjørt hana, at vit hava nógv at byggja á í Norðurlondum.

Ikki sneytning

Finn Jor sigur, at hendan bókin ikki á nakran hátt er ein "heima-hjá-reportasja", sum vir kenna frá teimum litu vikublaðunum.

- Eingin av listafólkunum hava verið til staðar, tí tey liva ikki longur. Tey eru bara til staðar gjøgnum tað, tey hava eftir seg av lívið og verkum. Vit

fara inn á gólvið hjá so mætum listafólkum sum Ludvig Holberg, Karen Blixen, Alvar Aalto, Jean Sibelius, Emil Wikström, Anders Zorn, August Strindberg, Selma Lagerlöf, Edvard Munch, Edvard Grieg, Gustav Vigeland, William Heinesen og so framvegis. Tey flestu eru kend listafólk fyri tey flestu, men onkur hitta vit fyri fyrstu ferð, og tað er bara gott.

Vøkur bók

"Nordiske kunstnerhjem" er sera snotulig við hópum av lit-myndum frá listaheiminum. Tær flestu myndirnar hevur Jiri Havran tikið, men tær føroysku hevur Per á Hædd tikið, meðan tað er Gunnar Hoydal, sum hevur skrivað um William Heinesen. Bókin kemur út á fimm málum: norskt, svenskt, finskt, danskt og enskt. Arbeiðið verður við at fáa hana út á fronskum og týskum eisini.

- Okkara vón er, at hendan bókin kann lokka bæði norð-búgar og onnur til at vitja okkara lond og vitja listaheimini. Tey flestu listaheimini eru nevniliga í dag opin fyri almenninginum, sigur Finn Jor.

- Um hetta verkið fær nakran týðning fyri norðurlenska felagsskapin, er ikki gott at siga. Eg veit ikki, um politikkarar lesa bókur. Min roynd er, at alt ov fáir politikkarar lesa annað enn fundarpappír. Men fyri okkum onnur vátur hendan bókin, at vit hava nógv felags, og møgulega eiga vit at gera sum listafólkini gjørdur í 1877: at skipa Norðanlond uttan landamørk, sigur Finn Jor at enda.

NÓGV FELAGS: Finn Jor hyggur eftir bronsumynd av Gustav Vigeland í stovuni hjá Gustav Vigeland. Finn Jor sigur, at listafólkini vísa, at vit hava ein felags norrønan arv.

Gustav Vigeland fekk sjálvur møguleikan at gera, sum hann vildi á einum stórum øki í vestari parti av Oslo, og í dag er Vigelandsparken mest vitjað av øllum teimum stöðunum, sum norðmenn royna at vísa útlendingum. Hansara best kenda bronsumynd er litla illsinnavættið (sinntaggen sum hann kallast á norskskum), sum bleiv stolið fyri nokrum árum síðani. Myndin kom aftur aftur.

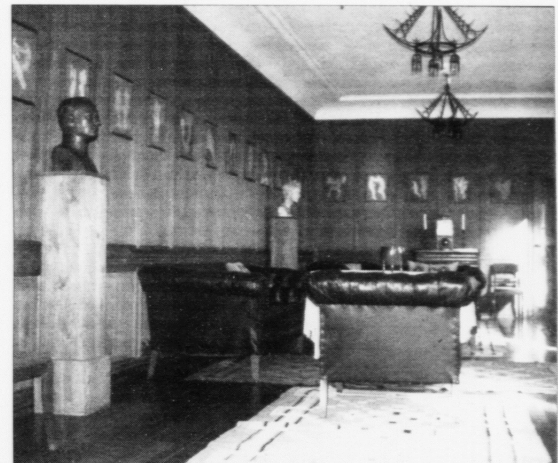

Tað eru umboð fyri heimlondini, sum hava gjørt av, hvør sum skal vera við. Fyrsti listamaðurin vit hitta, er Snorri Sturlason. Hansara heim stendur ikki longur, men baðikarið er framvegis møgulegt at siggja. Hetta er tann elsti listamaðurin í bókini; tey flestu sum eru umboðaði í bókini hava livað seinastu 200 árin, og felags fyri tey er, at ongin er á lívi í dag.

Fullkomin listapalett

Finn Jor sigur, at hann er serliga glaður fyri at hava fingið Ísland og Føroyar við í hesa bókina.

- Við umboðunum frá hesum

Kommunan bygdi hús: Onnur stovan hjá Gustav Vigeland. Hann fekk egið atelier frá kommununi, og í hesum sambandi bygdi kommunan eina íbúð til hansara í somu hølum.